16 Απριλίου 2015

Λόγος περί μοναδικού επαγγέλματος ή του Μοναχισμού

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες

(Αγίου Θεολήπτου Φιλαδελφείας)

α΄. Όταν ο νους (και η φαντασία του ανθρώπου) απομακρύνεται από τις εικόνες και επιδράσεις του έξω κόσμου, και μαζεύεται προς τα μέσα, τότε επιστρέφει στον ίδιο του τον εαυτό, δηλαδή γίνεται ένα με τον δικό του, φυσικό τρόπο του σκέπτεσθαι (που είναι τελείως διαφορετικός από εκείνον που αποκτούν όσοι εντρυφούν στα εξωτερικά πράγματα και που γι' αυτό δεν είναι φυσικός αλλά παρά φύση). Και όταν γίνει αυτό, τότε αυτός ακριβώς ο πραγματικός και φυσικός τρόπος του σκέπτεσθαι που είναι ένα κομμάτι της ουσίας του, οδηγείται προς την προσευχή (και προσκολλάται σ' αυτή).

Με την προσευχή δε αυτή φθάνει να γνωρίσει (την ουσία) του Θεού με όλη την δύναμη της αγάπης και τη διάθεση της αγάπης που νιώθει γι' Αυτόν. Όταν γίνει αυτό, τότε κάθε σαρκική (και αμαρτωλή) επιθυμία φεύγει μακρυά, και κάθε αίσθηση (απ' εκείνες που οδηγούν στην αμαρτία και αντιστρατεύονται το νόμο του Πνεύματος με την υποδούλωσή της στην αμαρτωλή ηδονή) παύει πλέον να κινείται (και να ενοχλεί).

Μάλιστα και αυτές ακόμη οι φυσικές ωραιότητες της γης, φαίνονται άνοστες και αηδιαστικές (χωρίς περιεχόμενο). Και τούτο συμβαίνει για τον εξής λόγο : γιατί αφού η ψυχή βάλει σε δευτερεύουσα μοίρα και στρέψει τα νώτα της προς τα σαρκικά πράγματα, όσα έχουν σχέση με το σώμα, τότε και αυτή (ελεύθερη από κάθε γήινη δέσμευση) τρέχει πίσω από του Χριστού την ωραιότητα (σαν να έχει

απ’ αυτή σκλαβωθεί), και τον ακολουθεί κατά πόδας, προσφέροντας σ’ αυτόν (ως δώρο) τα έργα της αρετής και της σεμνότητας και της αγνότητας (όχι μόνο του σώματος, αλλά και) της διανοίας, και της σκέψεως δηλαδή, ενώ η ίδια μοιάζει σαν να ψάλλει και να λέει: πίσω από τον βασιλέα, σαν τιμητική συνοδεία, ακολουθούν και έρχονται υπάρξεις παρθενικές και αμόλυντες (όπως λέει ο ψαλμωδός).
Τον Χριστό επίσης με τη δύναμη της φαντασίας βλέπει και φαντάζεται και λέει: (μαζί με τον Δαυίδ): τον Κύριο είχα πάντα δίπλα μου, και αυτόν, με τα μάτια της ψυχής μου έβλεπα να με παραστέκει, για να μη ταλαντευθώ και πέσω, γιατί πράγματι βρίσκεται στα δεξιά μου. Σ’ Αυτόν, ακόμη, τον Χριστό, έχει προσκολληθεί με την πολλή της αγάπη, και φανερώνει την λατρεία της με τούτα τα λόγια: Κύριε, κάθε επιθυμία μου βρίσκεται σύμφωνη με τη δική σου θέληση. Και στον Χριστό συνεχώς έχει στραμμένα τα βλέμματά της και λέγει σ’ Αυτόν: τα μάτια μου είναι συνεχώς, για πάντα στραμμένα προς τον Κύριο, (και προς κανέναν άλλο). Με τον Χριστό συνομιλεί με την γλώσσα της αγίας προσευχής, νιώθοντας ευχαρίστηση με τη γλυκύτητα που δοκιμάζει, όπως λέει ο ψαλμός, η σκέψη μου ευχαριστείται με την ανάμνηση του Θεού, και εγώ ο ίδιος νιώθω μιαν άρρητη ευφροσύνη όταν επαναπαύομαι στον Κύριο.
Γιατί ο Θεός, αφού δεχθεί την συζήτηση που ο άνθρωπος ανοίγει μαζί του διά της προσευχής, είτε γιατί θέλει να του δείξει την αγάπη του, είτε μόνο και μόνο για να αναφέρει το όνομά του, είτε και για να ζητήσει τη βοήθειά του, προσφέρει ως δώρο στην ψυχή τη χαρά εκείνη που δεν λέγεται ούτε περιγράφεται. Και τούτο συμβαίνει για τον απλούστατο λόγο ότι η ψυχή με το να θυμάται το Θεό κατά την ώρα της συζητήσεως μαζί του την ώρα της προσευχής, δέχεται απ’ Αυτόν ως δώρο την ψυχική ευφροσύνη, όπως και ο ψαλμωδός λέει: θυμήθηκα το Θεό, κι αμέσως ένιωσα ψυχική ευφορία και, ανακούφιση.
β΄ Απόφευγε κάθε τι που έχει σχέση με τις αισθήσεις (που οδηγούν στην αμαρτία), και τότε αμέσως θα σταματήσει και θα αχρηστευθεί κάθε (εφάμαρτη) ηδονή που προέρχεται από τα υλικά και αισθητά πράγματα. Απόφευγε ακόμη και το να σκέφτεσαι απλώς όλα εκείνα που δημιουργούν μέσα σου μιαν αμαρτωλή γλυκύτητα, και τότε αμέσως θα γλυτώσεις από το μαρτύριο που ο νους υποφέρει από τους αισχρούς λογισμούς.
Όταν λοιπόν ο νους μείνει χωρίς αμαρτωλές φαντασίες, αφού δεν θα καταδέχεται πια να χαρακτηρίζεται και να σφραγίζεται κατά κάποιο τρόπο, ούτε από ό,τι φέρει μαζί του την αμαρτωλή ηδονή, ούτε από τους κακούς λογισμούς που γεννούν μέσα στο μυαλό τις αμαρτωλές επιθυμίες, τότε παραμένει σε μια κατάσταση απλότητας (δηλαδή αντιπαρέρχεται χωρίς πολλές διαδικασίες τις προσβολές του εχθρού και μένει μακρυά από την αμαρτία). Αυτή δε τώρα η κατάστασή του που τον κάνει να ανεβαίνει πάρα πάνω από όλα όσα μπορούν να γίνουν αντικείμενο αισθήσεως ή νοήσεως, τον βοηθά πολύ στο να κατορθώσει να στρέψει όλη του τη σκέψη προς

το Θεό.
Προς τον Θεό και προς κανένα άλλο, αφού πλέον συνεχώς έχει μέσα στο μυαλό του το Όνομα του Κυρίου και σιωπηλά το προφέρει, όπως ακριβώς κάνει το μικρό παιδάκι για τον πατέρα του. Άλλωστε, για την περίπτωση τούτη έχει γραφεί στην Π. Διαθήκη ότι «θα ακούσεις να προφέρεται το όνομά μου «Κύριος είναι ενώπιον σου». Και όπως ακριβώς ο Αδάμ που πλάσθηκε από το χέρι του Θεού, με το φύσημα (της θεϊκής πνοής), από χωματένιος έγινε ψυχή ζωντανή, έτσι το ίδιο γίνεται και με τον νου του ανθρώπου. Γιατί και ο νους, αφού προηγουμένως διαπλασθεί καταλλήλως (πάρει δηλ. το σχήμα που η πνευματική καλλιέργεια θα του δώσει), με τις αρετές, και με συνεχείς επικλήσεις προς τον Κύριο που θα γίνονται με καθαρή καρδιά και διάνοια και με καλή διάθεση, παθαίνει κι' αυτός μια θεία μεταμόρφωση, μιαν αλλαγή που είναι ουράνια και θεία, και που έχει ως εκδήλωση και αποτέλεσμα να παίρνει νέα (πνευματική) ζωή και να βαδίζει προς τη θέωση, λόγω του ότι γνωρίζει πια και αγαπά τον Θεό.
γ΄. Αν κατορθώσεις και αποτραβηχτείς από κάθε επιθυμία γήινων πραγμάτων, με την συνεχή σου απασχόληση στο (άγιο και ιερό) έργο της προσευχής, και κάνεις ώστε να κοιμηθεί μέσα σου (και να νεκρωθεί) και να πέσει σε ύπνο κάθε άλλη φροντίδα που δεν θα αποβλέπει προς τον Θεό, και στηριχθείς μοναδικά σε μόνη την ενθύμηση του Θεού, τότε θα σταθεί δίπλα σου ως συμπαραστάτης (όπως ακριβώς έγινε και με τον Αδάμ, που ενώ στην αρχή ήταν μόνος, έπειτα στάθηκε δίπλα του η Εύα ως βοηθός και συμπαραστάτης του) η αγάπη του Θεού. Γιατί εκείνη η βοή που βγαίνει από μέσα μας όταν προσευχόμαστε με καλή και άγια διάθεση, χαρίζει ως δώρο τη θεία αγάπη. Και αυτή πάλι η θεία αγάπη, με τη σειρά της, βγάζει τον νου από τον βαθύ του ύπνο προκειμένου να του φανερώσει τα σκοτεινά και απόκρυφα (που για τους πολλούς καλύπτονται από το σκιερό πέπλο της άγνοιας). Τότε ακριβώς είναι που ο νους, αφού γίνει ένα με την αγάπη του Θεού, παίρνει ως καρπό αυτής της συναρμογής, τη θεία σοφία (δηλ. την ικανότητα να καταλαβαίνει τα ουράνια μυστήρια). Και με τη βοήθεια αυτής της θείας σοφίας μαθαίνει και διαλαλεί τα μυστικά και απόρρητα θαυμάσια του ουρανού. Πώς τώρα εξηγείται αυτό; Εξηγείται αν σκεφθούμε τούτο: ότι ο Θεός – Λόγος μόλις ακούσει τον άνθρωπο που προσεύχεται με καθαρή την καρδιά του, να τον καλεί με λόγια που μόνο Αυτός μπορεί να καταλάβει, αφαιρεί από τον νου το περιεχόμενο που μέχρι τη στιγμή εκείνη είχε (και που ήταν το ίδιο, κοινό με όλους τους άλλους ανθρώπους) και αντί γι' αυτό, χαρίζει σ' αυτόν τη (μοναδική και θεία) γνώση, όπως πάνω -κάτω συνέβη και με τον Αδάμ, που ο Θεός του έβγαλε ένα μέρος από τον εαυτό του, δηλαδή μια πλευρά, και σ' αντικατάστασή της του χάρισε την Εύα. Ακόμη δε, αναπληρώνοντας την καλή διάθεση που ο νους έφερε μαζί του, δίνει ως δώρο στον άνθρωπο την αρετή, και την αγάπη που είναι όλη φως και την βάζει δίπλα από το νου που έχει μείνει έκθαμβος, αφού πλέον γι' αυτόν κάθε γήινη

επιθυμία κοιμάται και αναπαύεται. Αυτή δε η αγάπη παρουσιάζεται και παίζει το ρόλο (σπουδαίου) βοηθού για τον νου που απαλλάχθηκε πια από κάθε αλόγιστη φροντίδα για τα υλικά πράγματα. Γι’ αυτό και κάνει ώστε ο νους να γρηγορεί με καθαρή τη σκέψη, ώστε να ακούει τα λόγια της σοφίας του Θεού. Αφού δε γίνει αυτό, τότε ο νους, στρέφοντας προς αυτή (την αγάπη) την προσοχή του και αισθανόμενος μεγάλη ψυχική ευφροσύνη και πνευματική ευχαρίστηση, αποκτά τη δυνατότητα να περιγράφει με λόγια στους άλλους ανθρώπους τις απόκρυφες και μυστικές έννοιες των αρετών και τις μη βλεπόμενες ενέργειες της θείας γνώσεως.

δ’. Στάσου μακρυά από όλα τα αισθητά και υλικά πράγματα και άφησε κατά μέρος τον νόμο της σαρκός, και τότε ο πνευματικός νόμος θα γραφεί μέσα στη διάνοιά σου. Γιατί, όπως εκείνος που ζει σύμφωνα με τις επιταγές του πνεύματος δεν υποκύπτει και δεν χαρίζεται σε καμμιά επιθυμία της σάρκας. Όπως το λέει και ο Θείος Απόστολος, έτσι ακριβώς και εκείνος που απομακρύνεται από τις αισθήσεις και τα αισθητά πράγματα, δηλαδή από τη σάρκα και τον κόσμο, αυτός σιγά – σιγά αρχίζει να ζει σύμφωνα με το πνεύμα (ζωή δηλαδή πνευματική) και να φρονεί τα του πνεύματος. Και αυτό πάλι το κατόρθωμα μπορείς να το βρεις και μέσα στην Αγ. Γραφή και να διδαχθείς απ’ αυτό, όταν φέρεις στη μνήμη σου τη ζωή που ζούσαν οι Πρωτόπλαστοι μέσα στον Παράδεισο προτού αμαρτήσουν και εκδιωχθούν.

ε’. Ο Θεός, εκείνον που πασχίζει να τηρήσει στη ζωή του τις εντολές του, και διαθέτει και ξοδεύει πολύ χρόνο για να αναπνέει στην παραδεισιακή ατμόσφαιρα που δημιουργεί η προσευχή, και αισθάνεται συνεχώς τον Κύριο δίπλα του με το να τον θυμάται συνεχώς, (αυτόν ο Θεός) απαλλάσσει από όλες τις φιλήδονες ενέργειες της σαρκός και από κάθε κίνηση των αισθήσεων, (που αποβλέπει να καταστρατηγήσει τον θείο Νόμο) και από κάθε είδος φαντασίας και σκέψεως (αμαρτωλής και εμπαθούς) που τυραννεί τη διάνοια. Και έτσι με το να τον κάνει να γίνει νεκρός ως προς τα πάθη και την αμαρτία, τον καθιστά μέτοχο της θείας (και πραγματικής) ζωής. Γιατί, όπως εκείνος που κοιμάται ύπνο βαθύ, μοιάζει σαν νεκρός ενώ στην πραγματικότητα είναι ζωντανός, αφού και το σώμα του κινείται και η ψυχή μέσα του, και με τον δικό της τρόπο συνεργεί σ’ αυτό το έργο (της ζωής), έτσι και εκείνος που ζει τη ζωή του πνεύματος, γίνεται μεν νεκρός ως προς τη σάρκα και τον κόσμο, όμως ζει με το φρόνημα (όχι του κόσμου αλλά) του πνεύματος.

στ’. Άμα κατανοείς αυτά που ψάλλεις, τότε (μόνο) μπαίνεις στο νόημά τους. Μόλις μπεις στο νόημά τους τότε διδάσκεσαι, και τα διδάγματα που πήρες τα μεταφράζεις σε πράξεις. Με το να κάνεις τώρα αυτές τις πράξεις, αποκτάς την καλή πλέον συνήθεια, και αυτή η γνώση που σου την προσπορίζει η καλή συνήθεια,

σε κατευθύνει προς τη γνώση της αληθινής θεωρίας (του Θεού). Απ’ αυτή πάλι προέρχεται η (πραγματική) σοφία που γεμίζει με τα φωτόλουστα λόγια της χάριτος τον αέρα της διανοίας και αποκαλύπτει και διασαφηνίζει τα απόκρυφα (μυστήρια του Θεού) σε όσους βρίσκονται έξω και μακρυά.

ζ’. Πρώτα – πρώτα, ο νους (του ανθρώπου) πρέπει να ζητήσει (τον Θεό) και τότε τον βρίσκει. Μόλις τον βρει, τότε ενώνεται και γίνεται ένα μ’ εκείνο που ζητούσε. (Η ένωση δε αυτή δεν στηρίζεται καθόλου στα λόγια, γι’ αυτό είναι στερεά και ακλόνητη). Με τα λόγια (απλώς) ζητεί ο νους αυτό που θέλει. Την ένωση όμως με αυτό την πετυχαίνει με την αγάπη. (Η διαφορά μεταξύ αυτών είναι ότι) η μεν αναζήτηση με τα λόγια γίνεται προς χάριν της αληθείας, ενώ η ένωση διά της αγάπης γίνεται για την αρετή αυτή καθ’ εαυτή.

η’. Εκείνος που έχει τη δύναμη να ανυψώνεται πιο πάνω από την υλική φύση των πραγμάτων του κόσμου αυτού, που σήμερα είναι και αύριο μεταβάλλεται, και να περιφρονεί την επιθυμία (που ο κακός του εαυτός τον εξωθεί να δοκιμάσει) τα μάταια αυτά πράγματα, αυτός δεν έχει τα μάτια του στραμμένα καταγής, ούτε λιμπίζεται τίποτε από εκείνα τα πράγματα της γης που είναι ωραία μπροστά στα μάτια του ανθρώπου (και που προκαλούν μιαν ευχαρίστηση σε όποιον τα απολαμβάνει), άλλα γι’ αυτόν ένα (άλλο) ουράνιο θέαμα ξανοίγεται μπροστά του (δηλαδή ουρανός αποκαλύπτεται σ’ αυτόν) κι’ αυτός (με τη σειρά του) με μεγάλη προσοχή παρατηρεί πλέον (όχι τις ωραιότητες της γης, αλλά) τις ωραιότητες του ουρανού, και από μακρυά (δηλαδή απ’ εδώ κάτω, από τη γη) σαν μακρυνός φίλος παρατηρεί (και κατά κάποιο τρόπο, απολαμβάνει) τη μακαριότητα που βασιλεύει εκεί επάνω, μεταξύ των μακαρίων και άφθαρτων και αιωνίων.
Γιατί, όπως ακριβώς για κείνον που χάσκει (σαν ανόητος άνθρωπος) μπροστά στα υλικά πράγματα της γης και ασχολείται με πάθος γύρω από τις ηδονές της σαρκός, οι ουρανοί (κι’ όλα όσα αυτοί κλείνουν μέσα τους) είναι γι’ αυτούς κλεισμένοι (και απροσπέλαστοι), αφού τα πνευματικά τους μάτια δεν είναι φωτισμένα, αλλά σκοτεινιασμένα, (από το σκοτάδι της αμαρτίας), έτσι ακριβώς συμβαίνει και μ’ εκείνον που περιφρονεί τα γήινα και τα συχαίνεται. Αυτού ο νους του πε¬τάει ψηλά και φθάνει εκεί όπου μπορεί να βλέπει τη δόξα (όχι των φθαρτών αλλά) των αιωνίων. Καθώς επίσης μπαίνει στο νόημα της λαμπρότητας που ο Θεός επιφυλάσσει και χαρίζει στους αγίους Του. Αυτός επίσης ο ίδιος δέχεται πάνω του και την αγάπη του Θεού που (σαν ευεργετική ακτίνα) έρχεται και κατεβαίνει απ’ τον ουρανό, και τον κάνει να γίνει ναός του Αγίου Πνεύματος (δηλαδή κατοικητήριο του θείου) και επίσης τον κάνει να επιθυμεί (να μάθει και να εφαρμόσει στη ζωή του) το θείο θέλημα και να πορεύεται στη στράτα της ζωής του σύμφωνα με τα όσα το Πνεύμα του Θεού τον διατάσσει και να γίνει υιός Θεού (αξιούμενος να υιοθετηθεί από τον Κύριο διά της θ. Χάριτος) και έτσι να

εξασφαλίσει την εύνοια και συμπαράσταση του Θεού. Γιατί εκείνοι είναι παιδιά του Θεού, όσοι πολιτεύονται σύμφωνα με το πνεύμα του Θεού.

θ’. Μη παραλείψεις ούτε για μια μέρα, όσο θα ζεις, την (κανονική σου) προσευχή, εξ αιτίας κάποιας αρρώστειας, αλλά έχε πάντοτε στ’ αυτιά σου πρόχειρα τα λόγια (του θείου Αποστόλου): όταν είμαι άρρωστος, τότε ακριβώς νιώθω δύναμη. Όταν έτσι κάνεις θα ωφεληθείς περισσότερο, γιατί η προσευχή σύντομα θα σε κάνει καλά απ’ την αρρώστεια σου με τη βοήθεια της θ. Χάριτος. Γιατί (μη λησμονείς ότι) εκεί όπου υπάρχει δέηση και προσευχή που γίνεται με καρδιά καθαρή και καλή, εκεί ούτε αρρώστεια ούτε αμέλεια στέκεται (αλλά φεύγει και χάνεται).
Απόδοση : Αρχιμ. Χριστοδ. Παρασκευαΐδη
(«Χριστιανικό Συμπόσιον. Γ΄», εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας. Κολλάρου και Σία Α.Ε., σ.116-119)

Πηγή: agiameteora.net